

Křesťanská etika: Etické důrazy Nového zákona

I. předpoklad veškeré etiky (kde to celé začíná)

- Křesťanská etika je založena a podmíněna Boží iniciativou: Kristovo vtělení (ztotožnění s člověkem a lidskou situací), smrt a vzkříšení jako uskutečnění a též potvrzení Boží záchrany (1Kor 15,17-19)
- Kristus tak přináší Boží království, které jako nová skutečnost vstupuje do pozemské reality; Kristova událost je tedy přelomem věků (v kosmickém, univerzálním, ale též osobním smyslu) – (2 Kor 5,16-21; Kol 1,19-20; Ř 3,24-26; aj.)
- etika je potom důsledkem této Boží iniciativy; jedná se o konkrétní živou podobu následování Krista v životě jednotlivce, nikoliv systém etických norem, které člověk “dotazníkovou formou” plní. (být křesťanem je prostě být člověkem v souřadnicích Ježíšových – (Ef 4,13; 2Kor 3,18; Gal 5,6)
- Pro NZ typické neustálé napětí: starý svět, tento čas, stará přirozenost (Ř 7,15-25) X nový věk, eschaton, moc hříchu zlomena (Ř 6,1-2)

II. Ježíšova etika – Marek

- Kristova cesta utrpení jako podmínka uskutečnění Božího království (3 předpovědi)
=>požadavek následování (“Vezmi na sebe svůj kříž”, Mk 8,34) X nestačíme na to (Mk 14,50)

III. Ježíšova etika – Matouš

1. jádrem je kázání na hoře (Mt 5-7)

- vztah k Zákonu: ano, ale v původním smyslu jako směřování ke skutečnému životu, nikoli prázdné zákonictví (Mt 5,17-20);
- spory o pojetí Zákona mezi Ježíšem a farizeji (sobota, svátky, rozvod, čisté a nečisté, aj.)
- blahoslavenství (Mt 5,1-12): vyhlášení revoluce hodnot v rámci Božího království
- antiteze (Mt 5,21-42): “Slyšeli jste, že bylo říkáno starým..”; zpřísnění požadavků Zákona (laťka ještě výš); zabití, cizoložství, rozvod, přísaha, odplata, láska k nepřátelům
- vrchol - “Budte tedy dokonalí jako...Otec.” (Mt 5,48)
- přístup k druhým (Mt 7,1-5): nikoli soudit, ale nejprve zamést před vlastním prahem
- závěr: 2 alternativy, jak pojmout život (dvě cesty, dva stavitelé, dva stromy, dva učedníci) - (Mt 7,13-27)

- posun zvenku do nitra, srdce člověka (viz antiteze)
- od sebe-ospravedlnění ke spravedlnosti pro dobro těch okolo (nejde o moje dobré svědomí, moje dobré vysvědčení před Bohem, nýbrž o růst království Božího – tedy o růst pravého života)
- všechno shrnuto ve zlatém pravidlu (Mt 7,12) a dvojpříkázání lásky (Mt 22,37-40)

2. další důrazy: pravidla soužití Božího lidu (Mt 18)

- milost předchází poslušnost - člověk nad pravidla, láska nad zákon, odpuštění nad spravedlivý trest!!!(podobnost o nemilosrdném služebníkovi - Mt 18,21-35)
- každý člověk je jedinečný a rovnocenný a nesmírně milovaný (o ztracené ovci Mt 18,10-14)
- osobní zodpovědnost za vliv na druhé, za postoj k nim (Mt 18,5)
- pravá pokora, nikoliv chvástavost a nikoliv sebeponižování (“jako děti” -Mt 18,1-5)

IV. Ježíšova etika – Lukáš + Skutky

- výrazný důraz na Boží péči a pozornost k chudým a utlačovaným (ženy, nemocní, vdovy, pohané): Ježíš se s nimi kamarádil; role Marie při narození Ježíše (Lk 1); o milosrdném Samařanovi (Lk 10,25-37); boháč a stodoly (Lk 12,13-21); boháč a Lazar (Lk 16,19-31); o soudci a vdově (Lk 18,1-8)

- Skutky: společný majetek prvních křesťanů (Sk 2,44 - 45)
- jednota Židů a Pohanů (univerzalita – spasení v Kristu je otevřeno pro všechny: hlavně Sk 10 – Petr a Kornélius a 15,7 - apoštolská rada)

IV. Pavlova etika

- situační dopisy psané v kontextu osobního vztahu s adresáty, nikoli pastýřské listy s "právní" normativitou (spíš naléhavá doporučení než příkré rozkazy; Ř 12,1; 2 Kor 5,20)
- autorita vyplývající z víry v Krista a osobní zkušenosti s ním (tedy základem věrouky i etiky je Ježíš sám, se kterým se apoštol setkává na nejhlubší rovině své bytosti)
- to odráží i struktura Pavlových listů (nejprve učení plynoucí z živé víry, až potom důsledky pro život – tedy pareneze, etické pokyny)

- zdroje etického poznání: Zákon, přirozené poznání (pohanská moudrost, svědomí – Ř 1,19-20; Ř 2,14-15; 1 Tim 1,5), Ježíšovo učení; to vše ve světle vzkříšení (2 Kor 4,13-15; Ř 8,11; Ř 8,34)
- důraz na osobní zodpovědnost jednotlivců i sborů (Ř 15,14)
- napětí mezi indikativem (prohlášením) X imperativem (výzvou): dar X požadavek, víra X skutky: indikativ Boží milosti je však vždy první: (Ř 3,21-30; 1Kor 4,7); současná existence starého a nového světa – stále můžeme zůstat bez Boha (1 Kor 10,12); imperativ ne jako podmínka spasení, ale jako jeho důsledek, k němuž se můžeme stále blížit (Ef 4,13; Ga 5,25; 2 Kor 3,18)
- svoboda a láska (Ga 5,13) – od hříchu, zákona, model, lidí; nikoli jako příležitost k prosazování sebe; láska jako onen cíl, první ovoce Ducha (Ga 5,22-23), největší z Trojice (1Kor 13,13), naplnění Zákona (Ga 5,14)
- konkrétní sféry aplikace: muž a žena, otrok a svobodný, Židé a Pohané, ohled na druhé, stát, charita, aj.

V. literatura k dalšímu studiu:

Literatury ke studiu NZ je samozřejmě mnoho. Pro širší rozhled viz: <http://web.etf.cuni.cz/ETFKNZ-14.html>

Následující tipy slouží k vytvoření základního ucelenějšího obrazu NZ etického směřování.

Yancey, P., *Ježíš, jak jsem ho neznal*, Praha 2002

Křesťanská revue, ročníky 2010, 2011 – věnované výkladu a úvahám vyplývajícím z Ježíšových blahoslavenství v Kázání na hoře.

Bonhoeffer, D., *Etika*, Praha 2007

Kolektiv autorů, *New Dictionary of Christian Ethics and Pastoral Theology*, jednotlivá relevantní hesla, Leicester 1995